

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра світової економіки

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. п. 7 від «26» // 2020 р.)

Ректор

А. А. Мазаракі

**МІЖНАРОДНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ /
INTERNATIONAL MANAGEMENT**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

Київ 2020

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ

Заборонено

Автори:

Мельник Т.М. докт. екон. наук, проф.,

Гринюк Н.А., канд. екон. наук, доц.,

Кам'янецька О.В., канд. екон. наук, доц.,

Ладиченко К.І., канд. екон. наук., доц.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри міжнародної економіки
15 січня 2014 р. протокол №14.

Рецензент: Інкасарова Н.О., канд. екон. наук, доц.

Актуалізовано 22 січня 2020 р.

Міжнародний менеджмент

ПРОГРАМА

Освітній ступінь	«бакалавр»
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність	053 «Психологія»
Спеціалізація	«Практична психологія»

Автори: МЕЛЬНИК Тетяна Миколаївна

ГРИНЮК Наталія Андріївна

КАМ'ЯНЕЦЬКА Оксана Володимирівна

ЛАДИЧЕНКО Катерина Іллівна

ВСТУП

Програма дисципліни «Міжнародний менеджмент» складена відповідно до місця та значення дисципліни у структурно-логічній схемі, яка передбачена освітньо-професійною програмою бакалавра у галузі знань 05 «Соціальні і поведінкові науки» спеціальності 053 «Психологія» спеціалізації «Практична психологія».

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни (компетенції), її місце у навчальному процесі.
2. Зміст дисципліни.
3. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ (КОМПЕТЕНЦІЇ), ЇЇ МІСЦЕ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.

1.1. *Метою* вивчення дисципліни «Міжнародний менеджмент» є формування системи теоретичних знань, умінь, та практичних навичок з питань формування та реалізації сучасних принципів та тенденцій міжнародного менеджменту в транснаціональних корпораціях, опанування студентами методів ефективного управління міжнародними компаніями.

1.2. *Завданням* вивчення дисципліни є надання студентам ґрунтовних знань, щодо здатності до розробки і реалізації стратегій та бізнес-моделей транснаціональної компанії, які забезпечать їй високий рівень конкурентоздатності на міжнародних ринках.

Знання

- базових знань з «Статистики», «Менеджменту», «Міжнародної економіки», «Міжнародних економічних відносин», «Міжнародного бізнесу», «Міжнародної торгівлі»

Вміння

- застосовувати аналітичні методи аналізу та прогнозування формування і розвитку міжнародного бізнес-середовища;
- вміти аналізувати конкуренцію на міжнародних ринках та визначати напрями і методи формування конкурентних переваг компанії;

1.3. *Предметом* вивчення дисципліни «Міжнародний

менеджмент» є вивчення методів ефективного управління сучасними вітчизняними та іноземними міжнародними компаніями.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліна «Міжнародний менеджмент» для студентів зазначених напрямів забезпечує формування професійних знань та умінь, передбачених освітньо-кваліфікаційною характеристикою бакалавра у галузі знань «Соціальні і поведінкові науки» та магістра у галузі знань «Менеджмент і адміністрування» та «Соціальні і поведінкові науки».

За структурно-логічною схемою дисципліна «Міжнародний менеджмент» вивчається після таких дисциплін як «Економічна теорія», «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Менеджмент», «Маркетинг».

1.5. Зміст компетенцій як результат оволодіння теоретичними знаннями з дисципліни «Міжнародний менеджмент».

Групи компетенцій	Зміст компетенцій
1. Соціально-особистісні та загальнокультурні	<ul style="list-style-type: none"> • формування цілісної уяви про особливості розвитку міжнародного менеджменту в сучасних умовах; • володіння культурою сучасного міжнародного менеджменту
2. Загальнонаукові компетенції пізнавальної діяльності	<ul style="list-style-type: none"> • набуття системи знань, щодо принципів організаційного розвитку та планування в транснаціональних корпораціях; • формування у студентів умінь і навичок щодо використання набутих знань для застосування інструментарію міжнародного менеджменту на українських підприємствах
3. Універсальні професійні	<ul style="list-style-type: none"> • засвоєння механізму організаційного розвитку та інтеграції ТНК
4. Спеціальні - професійні	<ul style="list-style-type: none"> • формування системи знань, щодо концепцій етики і соціальної відповідальності в міжнародних корпораціях; • засвоєння методичних підходів до прийняття управлінських рішень в транснаціональних корпораціях на різних рівнях.

2. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Зміст і характерні риси міжнародного менеджменту.

Основні риси сучасного міжнародного бізнесу та етапи його розвитку. Фактори, форми і напрямки розвитку міжнародного бізнесу. Міжнародний менеджмент в системі міжнародного бізнесу. Сутність та основні тенденції розвитку міжнародного менеджменту. Сучасні концепції міжнародного менеджменту. Національні моделі управління бізнесом та міжнародний менеджмент. Американська, японська та західноєвропейська школи менеджменту.

Транснаціональні корпорації як об'єкт міжнародного менеджменту. Класифікація транснаціональних (міжнародних) корпорацій. Основні фази переростання національної корпорації в міжнародну. Структура транснаціональних корпорацій. Структура управлінських відносин в міжнародних корпораціях.

Особливості середовища міжнародного менеджменту. Міжнародна корпорація і зовнішнє середовище. Порівняльна характеристика середовища міжнародних і національних корпорацій. Складові міжнародного середовища. Політико-правове середовище міжнародних корпорацій. Економічне середовище міжнародних корпорацій. Технологічне середовище міжнародного менеджменту.

Тема 2. Стратегічне планування в міжнародних корпораціях

Суть міжнародного стратегічного планування. Поняття та зміст міжнародних стратегій. Переваги стратегічного планування міжнародних операцій. Економічні, політичні та адміністративні імперативи міжнародних стратегій. Сучасні стратегічні орієнтації транснаціональних корпорацій. Взаємозв'язок міжнародних стратегій корпорацій і національних культур.

Основні типи стратегій ТНК: міжнародні стратегії, мультинаціональні стратегії, транснаціональні стратегії, глобальні стратегії. Основні етапи розробки та реалізації міжнародних стратегій ТНК. Система планування в міжнародних корпораціях.

Тема 3. Прийняття рішень в міжнародних корпораціях

Суть та особливості прийняття рішень в міжнародних корпораціях. Централізація та децентралізація прийняття рішень в міжнародних корпораціях. Рівні прийняття рішень в міжнародних корпораціях. Особливості прийняття рішень на рівні структурних підрозділів міжнародних корпорацій.

Інформаційне забезпечення процесу прийняття рішень в міжнародних корпораціях. Сучасні методи прийняття управлінських рішень в міжнародних корпораціях. Вплив національних культур на прийняття управлінських рішень в міжнародних корпораціях. Американські, японські та західноєвропейські підходи до прийняття рішень в міжнародних корпораціях.

Корпоративна культура як ресурс міжнародного бізнесу. Вплив культури на міжнародний менеджмент. Основні національні культурні стереотипи в різних країнах. Сучасні виміри ділової культури в міжнародному менеджменті. Основні типи організаційних культур міжнародних корпорацій. Мотиваційні та крос-культурні проблеми міжнародного менеджменту.

Тема 4. Організаційний розвиток міжнародних корпорацій

Теорія організаційного розвитку міжнародних корпорацій. Організаційні проблеми міжнародних корпорацій. Основні інструменти організаційного розвитку в міжнародних корпораціях. Види та напрямки організаційних перетворень в міжнародних корпораціях. Програми організаційного розвитку міжнародних корпорацій.

Суть та основні типи організаційних структур міжнародних корпорацій. Міжнародні дивізіональні структури, глобальні продуктові та географічні дивізіональні структури. Глобальні функціональні структури. Мультинаціональні матричні структури. Порівняльний аналіз західних та східних систем побудови організації в міжнародних корпораціях.

Координація та інтеграція діяльності підрозділів міжнародних корпорацій. Цілі міжнародної інтеграції ТНК. Формальні та неформальні механізми інтеграції ТНК. Основні форми корпоративної інтеграції в міжнародному бізнесі. Форми міжнародних стратегічних альянсів. Механізм організації міжнародних стратегічних альянсів.

Тема 5. Управління людськими ресурсами в міжнародних корпораціях

Система управління людськими ресурсами в міжнародних корпораціях. Джерела людських ресурсів в міжнародних корпораціях та їх особливості. Співвідношення джерел людських ресурсів на різних стадіях інтернаціоналізації бізнесу. Підбір та відбір персоналу в процесі створення зарубіжних відділень компанії. Критерії відбору персоналу для міжнародних призначень. Ротація кадрів в міжнародній корпорації.

Мотивація і стимулювання праці в міжнародних корпораціях. Форми оплати праці в міжнародних корпораціях. Розвиток персоналу в міжнародних корпораціях. Тренінгові програми в ТНК. Національні особливості трудових відносин та розв'язання конфліктів в колективі міжнародної корпорації. Міжнародні структури профспілок. Основні форми участі працівників в управлінні міжнародними корпораціями.

Тема 6. Керівництво і комунікації в міжнародних корпораціях

Особливості керівництва в міжнародних корпораціях. Порівняльний аналіз різних типів керівництва в міжнародних корпораціях. Авторитарне керівництво. Патерналістський стиль участі. Система Лайкерта. Моделі лідерства в міжнародних корпораціях. Рівні лідерства за Дж. Коллінзом. Європейський та японський стиль лідерства. Керівництво в країнах Центральної та Східної Європи, країн, що розвиваються.

Управлінська решітка Блейк-Моутон у міжнародному бізнесі. Формування міжнародного складу команд. Керівництво міжнародними командами. Бар'єри ефективної діяльності міжнародних команд і шляхи їх подолання. Особливості міжнародних комунікацій. Мовні бар'єри та бар'єри сприйняття міжнародних комунікацій. Прозорі та приховані міжнародні комунікації. Особливості міжнародних комунікацій в різних країнах. Комунікаційні потоки в міжнародному менеджменті.

Тема 7. Технологічна політика міжнародних корпорацій

Особливості сучасного технологічного розвитку ТНК. Суть і цілі сучасної технологічної політики ТНК. Закономірності та умови

сучасного технологічного розвитку ТНК. Інтернаціоналізація технологічної політики міжнародних корпорацій. Типи та цілі технологічної політики ТНК.

Планування технологічної діяльності міжнародних корпорацій. Організація технологічної діяльності міжнародних корпорацій. Структура управління дослідженнями та розробками в міжнародних корпораціях. Організація процесу виконання НДДКР в ТНК. Трансфер технологій в ТНК. Вплив національних виробничих відносин на управління дослідженнями і розробками в ТНК.

Тема 8. Етика і соціальна відповідальність міжнародних корпорацій

Особливості етики в міжнародних корпораціях. Основні концепції етики в міжнародному менеджменті. Етика американського, японського та західноєвропейського менеджменту ТНК. Фактори, що визначають етичний клімат міжнародної корпорації. Інституціоналізація господарської етики: етичні кодекси та програми корпорацій. Проблеми дотримання прав працівників у ТНК. Правила надання корпоративної інформації в міжнародних корпораціях. Захист внутрішньокорпоративної інформації в міжнародних корпораціях. Міжнародні принципи ділової етики. Розробка міжнародних правил ділової етики для ТНК. Кодекс поведінки ТНК, розроблений ООН.

Моральна і соціальна відповідальність ТНК. Еволюція концепцій корпоративної соціальної відповідальності в міжнародному бізнесі. Закон соціальної відповідальності. Модель К. Девіса. Моделі корпоративної соціальної відповідальності: американська, континентальна, британська. Екологічна діяльність міжнародних корпорацій. Міжнародні стандарти екологічного менеджменту.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

ОСНОВНИЙ

1. *Куриляк В. Є. Міжнародний менеджмент / В. Є. Куриляк. : Навч. посібник. – Тернопіль : Карт-бланш, 2004. – 268с. **
2. *Михайлова Л.І. Міжнародний менеджмент : Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів. / Л.І. Михайлова, О.Ю. Юрченко, Ю.І. Данько, А.М. Михайлов. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 199 с.*
3. *Міжнародний менеджмент: навч. посібник / За ред. проф. О.Б. Чернеги. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 592 с.*
4. *Піддубний І. О., Астахова І. Е., Бондаренко Л. М., Лисиця Н. М., Піддубна А. І. Міжнародний менеджмент: Навч. посібник / Харківський національний економічний ун-т / І.О. Піддубний (ред.). — 2. вид., стер. — Х. : ВД "ІНЖЕК", 2006. — 252с.*
5. *Яхно Т. П. Міжнародний менеджмент : Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів. / Т. П. Яхно. – Л. : Компакт-ЛВ, 2005. – 300с.*

ДОДАТКОВИЙ

1. *Панченко Є.Г. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: монографія. / Є. Г. Панченко, О.А. Кириченко, В.А. Шевчук. – К.: Знання, 2008.*
2. *Татаренко Н.О. Соціальний компонент формування конкурентоспроможності в умовах глобалізації / В кн.: Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку: монографія: у 2 т. - Т.2. К.: КНЕУ, 2006. - 592 с. - С.115-121, 128-188.*
3. *Білошапка В.А. Напрями оцінювання управлінської результативності у міжнародних компаніях / В. А. Білошапка // Ринок цінних паперів України. - №11-12. - 2006. - С. 9-12.*
4. *Барінов В.А. Внешнеэкономическая деятельность. / В.А.Барінов. – М., 2011. – 192 с.*
5. *Баркан Д.И. Международный менеджмент: учебник для студентов вузов. / Д.И.Баркан, С.И.Кирюков, А.И.Майзель, Р.Р.Манукян. – 2-е изд., испр. и доп. – СПб. : Питер, 2013. – 576с.*
6. *Барлыбаев Х.А. Глобализация: за и против устойчивого развития.*

---

* Курсивом виділені назви видань, які знаходяться в бібліотечі КНЕУ

- М.: РАГС, 2006. – 260 с.
7. Белорусов А. С. Международный менеджмент : учебник / А.С.Белорусов– М. : Юристъ, 2012. – 224 с.
  8. Белошапка В. А. Резервы повышения управленческой результативности в украинских предприятиях – экспортерах / В.А. Белошапка // Формування ринкової економіки. - №18. Розд. 3. Міжнародна економіка - К.: КНЕУ, 2007. – С. 328-332.
  9. Белошапка В.А. Бенчмаркинг как инструмент результативного проведения внутриорганизационного стратегического анализа в практике ТНК / В.А. Белошапка // Культура народов Причерноморья. - №99. - 2007. - С.14-18
  10. Белошапка В.А. Стратегия дифференциации как способ результативного использования конкурентных преимуществ ТНК / В.А. Белошапка // Економіка і регіон. - №1(12). - 2007. - С.64-67.
  11. Витер И.И. Глобальное конкурентное пространство: монографія / Рук. авт. кол. и науч. ред. О.Г.Белорус / – К.: КНЕУ, 2008. – 674с.
  12. Гришкова Р. О. Social and cultural aspects of international management: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Р.О.Гришкова; Миколаївський держ. гуманітарний ун-т ім. Петра Могили. — Миколаїв : Видавництво МДГУ ім. Петра Могили, 2007. — 208с.
  13. Друкер П.Ф. *Задачи менеджмента в XXI веке: учеб. пособие для вузов: Пер. с англ.* / П. Ф. Друкер. – М., 2011. – 584 с.
  14. Економічні проблеми ХХІ століття: міжнародний та український виміри / Є.В. Савельєв, С.І. Чеботар та ін./ К.: Знання, 2007 – 595 с.
  15. Кальченко Т. В. Глобальні проекти і стратегії формування мегасуспільства / Т. В. Кальченко // Економіка та підприємництво: Зб. наукових праць молодих вчених та аспірантів. Вип. 15/Відп. ред. С.І.Дем'яненко – К.:КНЕУ, 2005. – С. 31-40.
  16. Лук'яненко Д.Г. (у співавторстві). Суб'єктна диспозиція в сучасній парадигмі глобального управління. / Д. Г. Лук'яненко // Таврійський економічний журнал. –2008. - № 2. – С. 45 – 53.
  17. Лук'яненко Д.Г. Глобалізація та конкурентоспроможність: методологія досліджень і системних оцінок / Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку: монографія: У 2 т. – Т.І / Д.Г. Лук'яненко, А.М. Поручник, Л.Л. Антонюк та ін.; За заг. ред. Д.Г.Лук'яненка, А.М. Поручника. – К.: КНЕУ, 2006. – 816 с.
  18. Лук'яненко Д.Г. Глобальна економічна інтеграція: монографія. /

- Д.Г. Лук'яненко. – К.: КНЕУ, 2008. – 242 с.
19. Лук'яненко Д.Г. Міжнародна економіка. / Д.Г. Лук'яненко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 560 с.
  20. Лук'яненко Д.Г. Глобальна економіка ХХІ ст.: людський вимір: монографія. / Д.Г. Лук'яненко, А.М.Поручник та ін. – К.: КНЕУ, 2008. – 460 с.
  21. Максименко А. Я., Малишко О. В., Данько Т. В., Зухба Д. С., Павлиш Е. В. *Международный менеджмент: Учеб. пособие / Донецкий национальный технический ун-т ; Национальный технический ун-т "Харьковский политехнический ин-т" ; Восточноукраинский национальный ун-т им. В.Даля ; Университет Пьер Мендес Франс, Гренобль II (Франция) ; Савония Политехник (Финляндия) / В.В. Дементьев (ред.). — Донецк, 2006. — 288с.*
  22. Мамедов А. О. *Международный финансовый менеджмент в условиях глобального финансового рынка: монография / В.А.Слепов (ред.). — М. : Магистр, 2007. — 284с.*
  23. *Международный менеджмент: Организация и стратегия. Современные технологии. Корпоративная культура: Учебник для вузов, обуч. по спец. "Менеджмент" / С.Э. Пивоваров (ред.). — СПб. : Питер, 2012. — 624с.*
  24. *Международный менеджмент / Под ред. С.Э. Пивоварова, Л.С.Тарасевича. – СПб: Питер, 2013. – 720 с.*
  25. *Менеджмент и маркетинг бизнеса в международных компаниях / Под ред. В.М. Попова. – М.: Финансы и статистика, 2011. – 384 с.*
  26. *Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Підручник / За ред. О.А. Кириченка. – К.: Знання, 2005. – 493 с.*
  27. *Міжнародний бізнес: підручник для студ. вищих навч. закладів. – К.: КНУ ім. Т. Шевченко, 2007. – 450 с.*
  28. Панченко Є.Г. Мистецтво розлучатись, або техніка м'якого звільнення / Є. Г. Панченко // «Фарм-бізнес». – 2008. - № 1. – С. 34 – 39.
  29. Панченко Є.Г. Міжнародний інвестиційний ризик-менеджмент: крос-культурні аспекти / Є. Г. Панченко // *Інвестиції: практика та досвід*. - 2008. - № 16.
  30. *Панченко Є. Г. Міжнародний менеджмент: навч.-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. / Є. Г. Панченко. – К. : КНЕУ, 2004. – 467с.*
  31. Пахомов С.Ю. Вектори конкурентоспроможності та їх зміни в сучасному глобальному середовищі : Зб. наук. праць «Економіка та підприємництво». / С. Ю. Пахомов. – Вип. 20, 2008.
  32. Петрашко Л.П. Європейський проектний менеджмент: діловий

- тренінг. / Л. П. Петрашко. – К.: КНЕУ, 2008. – 40 с.
33. Петрашко Л.П. Крос-культурний контекст інноваційної культур в сучасних інтеграційних процесах глобального світу / 36. «Формування ринкової економіки», № 19, 2008.
  34. Пивоваров С. Э., Майзель А. И., Пивоваров И. С., Тумарова Т. Г., Эпштейн М. З.. Международный менеджмент: Учеб. пособие. — СПб. : Питер, 2002. — 253с. : табл. — (Серия "Краткий курс").
  35. Сіденко С.В. (у співавторстві). Міграція інтелектуальних ресурсів в умовах формування інформаційного суспільства // Зовнішня торгівля: право та економіка. -- 2008. - № 2 (37). – С. 15 – 29.
  36. Сіденко С.В. Проблеми забезпечення міжнародної конкурентоспроможності України: гуманітарний аспект / С.В.Сіденко // Наук.зб. «Антологія творчих досягнень». – Вип. 5, 2008.
  37. Beamish Paul W., Morrison Allen J., Rosenzweig Philip M., Inkpen Andrew C.. International management: Texts and cases. — 4. ed. — Boston etc. : Irwin: McGraw-Hill, 2000. — XIV, 626p. : fig. — (McGraw-Hill advanced topics in global management).
  38. Schmid S. The debate on standardization and adaptation in international marketing and management research - what do we know, what should we know? [Текст]. – Berlin : ESCP Europe, 2009. – 67 p. – ESCP-Europe Working Paper ; № 50 (December). – p. 25-36 .
  39. Global investment risk management: Protecting international portfolios against currency, interest rate, equity and commodity risk / Ezra Zask (ed.). — N.Y. etc. : McGraw-Hill, 2000. — 316p.
  40. Kredisov A. World Customs Organization as institute of customs service management on international level [Text] // Journal of European economy. – Ternopil. – 2009. – № 2. – P. 159-182.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

№	Назва ресурсу	Інтернет-адреса
1.	World trade Organization	http://www.wto.org
2.	The European Union	http://europe.eu.int
3.	Верховна Рада України	http://www.rada.gov.ua
4.	Держкомстат України	http://www.ukrstat.gov.ua
5.	Національний банк України	http://www.nbu.gov.ua
6.	Національна бібліотека України імені академіка Володимира Вернадського	http://www.nbuv.gov.ua
7.	Національна парламентська бібліотека України	http://www.nplu.kiev.ua
8.	Представництво ООН в Україні	http://www.un.kiev.ua
9.	Центр Європейських досліджень	http://eu.org.ua/ipo/